

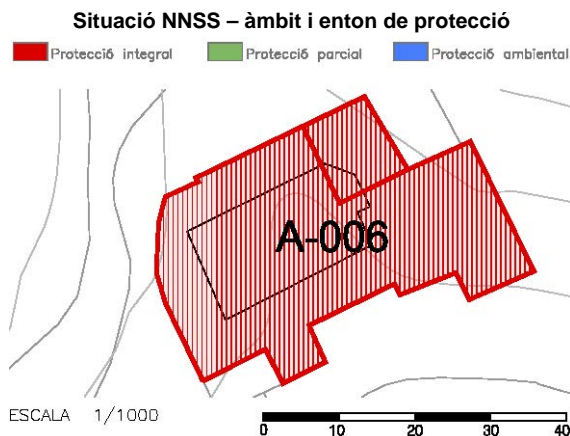
INFORMACIÓ IDENTIFICATIVA I DESCRIPTIVA

IDENTIFICACIÓ DE L'ELEMENT

Denominació	Es Rafal
Codi	BANY-A-006
Tipologia	Casal de possessió
Ús actual	Habitatge
Autoria	-
Estil o corrent	Tipologia tradicional
Grau de protecció	BIC Codi:RI-51-0008356

IDENTIFICACIÓ ESPAIAL

Municipi	Banyalbufar
Situació	Sector sud-oest del terme (parcel.1 pol.163) Plànol 2B
Coordenades UTM	X: 457563 Y: 4392590
Altitud	298 m.
Entorn	Rural

Referència cadastral	07007A001001630000SP 002300100DD59D0001EW
----------------------	--

DESCRIPCIÓ DE L'ELEMENT

Descripció constructiva / estructures

La façana principal s'orienta en direcció nord-oest, davant una carrera que aboca la seva vista sobre Banyalbufar, guarnida per dos lledoners i quatre plàtans. El portal forà és d'arc rodó i adovellat, s'arenisca, i amb brancals polilítics; davant el llindar del portal hi ha una rampa amb dos graons amples. A la dreta del portal, observem un colcador que mostra un curiós relleu d'una carassa picat en la mateixa peça de pedra, on també hi ha una mossa per posar millor el peu.

L'alçat de la façana és de tres plantes. El primer pis té dues finestres emmarcades amb pedra calcària i el porxo té també dues finestres, més petites. A la esquerra, de la façana es pot entreveure la torre de defensa, de planta quadrada i avui embeguda per un referit d'argamassa de calç afegit posteriorment. El portal forà dóna accés a un vestíbul que amb un arc rebaixat comunica a la clastra emmarcada. El lateral nord-est mostra restes d'esgrafiat i un cossi ceràmic amb restes de canalitzacions integrat dins el mur; a més, observem dues portasses amb arc rebaixat i tres contraforts.

La casa dels amos apareix a la dreta del bloc edificat, orientat al sud-oest, per la part de la nostra arribada; mostra un aire molt més rústic que la casa dels senyors, amb façana sense referir i amb un portal de llinda sobre quatre escalons. Sota la carrera, rere el marge de sosteniment, hi ha una era de batre.

Cronologia	Medieval s.XIV-XX
Criteris datació	Referències documentals. Estructures
Classificació general	Habitatge
Accessibilitat	Rodada
Funcionalitat	Hàbitat
Materials i tècniques de construcció	Pedra, ferro, totxos, morter, ciment, fusta. En verd Pedra, morter, ciment, fusta, ferro. Tècniques de paredament en verd
Categoria	b) Patrimoni rural

NOTES HISTÒRIQUES

L'any 1396 l'alqueria Planícia, la qual incloïa el Rafal, era propietat del ciutadà Pericó Carreres. El 1450, pertanyia als germans Jaume i Gregori Joan. L'any 1584 n'era propietari Gaspar Joan, ciutadà de Mallorca. Per vincles matrimonials la possessió passà a la família Sunyer.

El 1611 pertanyia al senyor Francesc Sunyer Colomines (1556-1636), cavaller i ministre inquisitorial, i el 1632 era propietat de Joan Sunyer Joan (s. XVI-1649), cavaller de l'ordre de Calatrava i ministre inquisitorial. La seva única filla, Catalina Sunyer Caulelles, va contreure matrimoni amb l'advocat fiscal de la Reial Audiència Josep de Pueyo Muñoz (1628), de manera que la casa de Campofranco, a la seva mort, heretà tots els drets dels Sunyer i Joan de Planícia.

L'any 1652 el procurador reial atorgava llicència a Francesc de Pueyo per imposar bans al bestiar que feia tala i poder tenir corral. L'any 1689 pertanyia al noble Francesc de Pueyo Sunyer i Joan, de l'ordre de Calatrava. El

1710 era del senyor Antoni de Pueyo. Les pastures de la possessió de Planícia s'arrendaven conjuntament amb la possessió de Son Sunyer de Palma.

A la primera meitat del segle XVIII la possessió era propietat de Nicolau de Pueyo, cavaller de l'ordre de Calatrava i marquès de Campofranco, la qual era congestionada pel seu oncle i procurador Josep de Pueyo, tresorer i canonge de la Seu de Mallorca. L'explotació

de la possessió es realitzava mitjançant lloguers. La possessió tenia cases, tafona, molí de sang, un alambí per elaborar aigürent i celler. Tenia hort i era dedicada a olivars, garroveras, figuerals, vinyes i conreu de cerals. La vinya estava sembrada per diferents llocs de la possessió: vinya Gran, la font del Garbell i l'Hortet, la qual produïa fins a 20 somades de raïms.

L'any 1732 el celler de les cases estava provist de 7 bótes congrenyades, 3 bótes grans de menta i una petita, 9 carretells, 2cups de fust per fer el vi i la premsa amb els seus arreus. En tota la possessió hi havia inventariats

45 ovelles, tretze porcs, dotze mules i deu ases. Tenia un gran alzinar, amb producció de carbó. Feia una renda anual de 950 lliures, cinc odres d'oli, vuit portadores d'olives, un quintar de formatge, 80 lliures de millores, vuit porcs, quatre moltons, sis anyells, una somada de vi blanc, una somada de vi de pàmpol, una somada de vi negre, mitja de moscatell, mitja de malvasia i un paner de fruita cada dia. Durant aquest temps a la possessió hi havia els guarets següents: el sementer de Camp Gran, la Tanca, la Tanqueta de davant les cases, la rota de la Figuera i les marjades de damunt la font de Garbell.

Els pagesos mesclaven amb la terra, abans de sembrar, fems d'origen animal per facilitar el desplegament i creixença de les plates. A Planícia hi havia dos llocs on es depositaven i guardaven aquest adobs d'origen animal: la Tanca i la font del Garbell. L'any 1732 s'hi trobaren 800 i 30 somades de fems, respectivament.

L'explotació de l'olivar era una activitat econòmica de primer ordre. L'any 1734 Josep de Pueyo, procurador del senyor de Planícia Nicolau de Pueyo, aleshores a Saragossa, va reconèixer deure a Gabriel Aguiló, negociant de Ciutat, 540 peces de vuit reals de plata que els havia prestat. D'aqueixa manera, es varen comprometre davant

el notari a retornar l'esmentat diner, obligant la collita d'oli de Planícia d'aquell any i, si no era suficient, amb diners efectius a un interès del 8%. A més d'olivar també hi havia una quantitat petita d'hortalissa regada per les petites fonts que brollen a la possessió. L'any 1803 i havia sembrades 22 parades de faves i 38 parades de cols.

Jospe Pueyo i Pueyo (1733-1785), tercer marquès de Campofranco, fou un dels propietaris de Planícia i el Rafal més il·lustrats. El 1818 la possessió fou valorada en 66.099 lliures, comptava amb les cases de Planícia, amb 9 quarterades de vinya, 140 d'olivar, 112 de bosc i 120 de garriga. El 1863 encara pertanyia al marquès de Campofranco i el Rafal i Planícia, tenien 681 quarterades. A principis del segle XX, Planícia i el Rafal se separaren entre els mateixos membres de la família Rotten.

Des de fa uns anys és de la Societat Partero SL

BIBLIOGRAFIA

Vibot 1999 a Albertí & al. 2000

Albertí & Albertí 1998

Valero & Albertí 2000

Rosselló & Albertí 1995

GEM

ESTAT DE CONSERVACIÓ

Estat de conservació	III. Quan es conserven íntegres tots els elements estructurals del monument.
Causes del deteriorament	-
Defectes de conservació	No s'aprecien
Perills eventuais	Canvi d'usos Alteració de la fesomia original.
Treballs realitzats	Neteja Restauracions Estudis específics

INFORMACIÓ NORMATIVA

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT

Grau de protecció:	A
Propietat	Particulars
Classificació del sòl:	No Urbanitzable
Usos permesos:	Segons Pla d'Ordenació de Recursos Naturals de la Serra de Tramuntana. Capítol V: zones d'ús general. Agrícola-ramader i habitatge annex a l'explotació. Segons secció 11- Sòl No urbanitzable art. 130 de les NNSS. Es permet habitatge rural, edificació explotació ramadera i cases d'eines segons els art. 131, art.132 i art.133 respectivament de la mateixa secció de les NNSS
Just. valor patrimonial / protecció	Valor Patrimonial, Valor Històric i Valor Etnològic
Elements destacats a preservar:	Tot el conjunt. Volumetria original i envoltent. Estructura i acabats. Façana. Revestiments. Elements característics de la seva tipologia constructiva. Béns mobles Portal forà.
Intervencions permeses	Conservació. Consolidació. Restauració. Rehabilitació. Reutilització.
Intervencions no permeses	Enderroc total, Enderroc parcial, Transformacions tipologia constructiva, actuacions que desvirtuïn el caràcter patrimonial del bé.
Intervencions preferents	Conservació d'estructura, façanes, coberta, revestiments. Consolidació estructural de les parts en mal estat. Restauració revestiments Restauració elements ornamentals no restaurats.
Afectació Llei de Costes	-

Altres/Observacions:

ZONA DE PROTECCIÓ DE L'ELEMENT

Àmbit d'influència:

Segons Determinacions Art. 41.3 Llei 12/1998 de Patrimoni Històric de les Illes Balears

Definició de les intervencions

Finques colindants

preferents s/ l'entorn de l'element:

IMATGES

